

Ernas tale til Høyres felleskonferanse, 13. januar 2025

Kjære Høyre-venner.

Det er alltid kjekt å starte et nytt år, men det er ekstra kjekt å starte et nytt valgår. De neste 238 dagene skal vi

- Snakke om vår egen politikk
- Fortelle velgerne hva som står på spill til høsten
- Og sikre Norge en ny, handlekraftig, og Høyre-ledet regjering etter valget 8. september!

Og det er mye som står på spill i valget til høsten:

- For barnefamilier, pensjonister og enslige som sliter med å få endene til å møtes
- For de som står i helsekø og har satt livet på vent
- For små og mellomstore bedrifter som ikke får planene sine fra tegnebrettet til virkeligheten

For alle disse står det mye på spill.

Så mye, at Høyre er klare for å gi alt de neste åtte månedene for å overbevise velgerne om at Norge trenger et skifte.

Også i utenrikspolitikken står mye på spill.

Verden har lagt bak seg noen krevende år som har vist at vi ikke kan skjerme oss mot mangler, uro og utfordringer her hjemme. Først med pandemien. Så med krigen i Ukraina.

Vi har lært av dette.

- At et lite virus flytter seg raskt og kan stoppe mye av den internasjonale handelen og skape mangler.
- Og at krig påvirker oss direkte økonomisk både gjennom mat- og energiutfordringer.

Jeg skulle ønske at vi nå så frem mot roligere tider, men sånn er det ikke.

De neste årene kommer fortsatt til å være fulle av usikkerhet. Endringer ute kommer til å prege oss her i Norge.

Når det er uro ute, må vi sørge for mest mulig ro og stabilitet hjemme, og vurdere hvordan vi sikrer norske interesser best mulig.

Det fremste eksempelet på uforutsigbarhet og usikkerhet akkurat nå, er Trump. Om bare få dager flytter han tilbake i det hvite hus. Han har bodd der før, og vi vet en del om hva som kommer.

Vi har allerede hatt noen runder med kontroversielle utnevnelser og overraskende uttalelser. Dessverre har han også rukket å skape usikkerhet blant sine nærmeste allierte.

Usikkerheten og uforutsigbarheten kjenner vi fra forrige gang. Det er en del av hans arbeidsmetode. Vi vet at han ikke kommer til å gjøre alt han har sagt, men vi vet at han kommer til å gjøre noe. Vi vet at han kommer til å søke konflikt og konfrontasjon, men vi vet ikke med hvem.

Forrige gang kom Trump uforberedt inn, og ble motarbeidet av folk i eget parti. Denne gangen vet vi at han er langt bedre forberedt, og at republikanerne i mye større grad går i takt.

Jeg var i Washington i fjor høst og snakket med flere fra det republikanske partiet. Det er en sterkere oppslutning rundt Trump enn tidligere, men de er fremdeles søkende og opptatt av å forstå Norge og våre utfordringer.

Selv om tonen i offentligheten er skarpere, skjer det fremdeles gode samtaler og bygges sterke relasjoner mellom våre to land.

Når det blir mye oppstuss om hva som skjer i Washington, må vi samtidig minne om de store sikkerhetstruslene mot vårt land.

Overordnet må vi dessverre konstatere at den dype freden vi har blitt vant med, nå er over.

Våre etterretningstjenester er samstemte i sine åpne trusselvurderinger om at Russland utgjør den største etterretningstrusselen mot Norge, og at trusselen fra Kina er betydelig og skjerpet. Iran og Nord-Korea driver også med fordekt fiendtlig aktivitet mot Norge.

Etterretningstjenesten påpeker at disse autoritære statene samarbeider stadig tettere. De ønsker seg en verdensorden uten vestlig lederskap. For å oppnå det er de villige og i stand til å ta i bruk virkemidler som utfordrer vår tradisjonelle forståelse av krigføring:

- Cyberoperasjoner
- Hybride trusler
- Minnepolitikk
- Sabotasje mot kritisk infrastruktur.

Magnus Mæland, Hans-Jacob Bønå og våre andre folkevalgte i Finnmark merker dette på kroppen hver eneste dag. Fly som lander i Kirkenes utsettes systematisk for GPS-jamming, og Russlands generalkonsulat i Kirkenes har som sin fremste oppgave å skrive om historien. På Svalbard holdt russerne en marineparade i Barentsburg, et sted hvor Sovjet-flagget vaier fra kranen på kaien.

Men dette angår ikke bare lokalsamfunn i nord. Dette angår oss alle.

De fiendtlige aktørene ønsker å undergrave vår støtte til Ukraina og spre tvil om hva som skjer både på slagmarken og i samfunnet rundt. Sannhet er en trussel mot dem og en styrke for oss.

I Etterretningstjenestens åpne trusselvurdering advares det om at Russland systematisk kartlegger norsk infrastruktur «både fysisk og i det digitale rom». De sier at denne kunnskapen kan «få betydning» i en konfliktsituasjon.

Det er alvor.

Vi må være våkne.

Truslene mot vår sikkerhet blir større. Demokratiene står svakere. Legitime folkestyrer utfordres, og polariseringen blir sterkere.

Vi tok feil da vi trodde at Russland og Kina skulle bli demokratiske venner.

Vi tok feil da vi trodde at Europa var trygt for ytterliggående krefter.

I tillegg dreier den økonomiske politikken i verden sakte, men sikkert i feil retning.

- Mer stormaktsrivalisering, mindre samarbeid.
- Mer proteksjonisme, mindre handel.

Summen av alt dette, kjære venner, er en liberal verdensorden under press.

Først og fremst under press utenfra, fra de regimene og lederne som tjener på at vesten får en mindre rolle.

Men også under press innenfra, fra de som lar seg friste av isolasjon og konflikt.

Noe av dette presset kommer også fra USA og Trump. Amerikansk lederskap er nødvendig og viktig.

Men Trump og hans politiske bevegelse kan også representere en ny utfordring for norsk utenrikspolitikk. Vi ønsker og trenger fortsatt USA som en nær alliert, ikke minst i møte med de autoritære kreftene som truer oss. Men vi har også et behov for å stå opp mot politikk som utfordrer verdiene som er viktige for oss.

Det gjør at vi må finne en balanse mellom det gode og nære samarbeidet og å stå på vårt. Jeg forstår godt - og tror det er fornuftig - at den danske regjeringen ikke har bidratt til å hause opp diskusjonen om Grønland.

Det kan være greit å minne om det den tidligere stabssjefen til Trump – Mick Mulvaney – sa da han besøkte Bergens næringsråd i høst:

“Remember that Trump doesn’t play chess, he plays checkers – (altså dam). He doesn’t think many moves ahead, he moves forward and waits to see how others react.”

Høyre har sagt tydelig fra om at det er uakseptabelt å åpne for bruk av militær makt mot en alliert. Saken i seg selv er høyst problematisk, men enda viktigere er det at slike saker bidrar til å flytte NATOs fokus bort fra viktigere kamper og de reelle store utfordringene i verden.

Norge skal være stolt av rollen vi har spilt i verden frem til nå. Vi er et lite land som ofte har bokset i en høyere vektklasse for å sikre fred, utvikling og samarbeid.

Det er de som mener at også Norge bør trekke seg tilbake og vende blikket innover. Det er jeg ikke enig i.

Det er ikke idealisme, men vår egeninteresse som har gjort det riktig å bidra til internasjonalt samarbeid.

For det er den minste gutten i skolegården som er best tjent med tydelige regler som alle følger, ikke den største og sterkeste.

Og selv om Norge tidvis har bokset i en høyere vektklasse, så er vi på ingen måte størst i skolegården. Norge er tjent med en regelbasert verden, og den skal vi fortsette å støtte opp under.

Men når reglene er svakere enn før, må også Norge justere kurs.

Hjemme må vi bygge en sterkere motstandsdyktighet mot urolige tider, og ute må vi prioritere tydeligere hvilke kamper vi kjemper.

Det viktigste for vår sikkerhet er å løfte forsvarsevnen i fellesskap med våre NATO-allierte. At våre svenske og finske venner nå er med oss i alliansen gir NATO en enda sterkere slagkraft i nord.

Med verdens nest-lengste kystlinje, er det maritime også utrolig viktig. Da må vi fortsette å bygge bånd med de andre store forsvarsmaktene i vårt nærområde, særlig Storbritannia, Tyskland og Frankrike.

Så er det likevel en forutsetning for et motstandsdyktig samfunn at nordmenn flest vet hva som foregår, og hvilke trusler landet vårt står ovenfor.

Regjeringen har nettopp levert en totalberedskapsmelding til Stortinget, halvannet år etter at totalberedskaps*kommisjonen* kom med sin rapport.

Selv om denne meldingen kommer sent, er det bra at statsministeren inviterer til bred enighet i Stortinget. Høyre er selvfølgelig klare for å ta ansvar for å trygge Norge i en farligere og mer uforutsigbar verden.

Tiden er inne for handling, og da trenger vi tydeligere beredskapsplaner og flere politifolk. Et godt første steg er å snu nedbemanningen vi har sett i politiet under Støre-regjeringen.

Mange tenker kanskje på beredskap som å ha litt hermetikk og noen vandunker i kjellerboden. Selv om det er et viktig og enkelt tiltak som vi alle kan følge opp, handler beredskap også om å være mentalt forberedt.

Det blir enklere å stå i en krise, si ifra om mistenkelig aktivitet eller identifisere påvirkningsoperasjoner og propaganda, hvis man fra før vet at dette er noe man kan bli konfrontert med.

Derfor er det viktig at vi alle opptrer med kritisk sans om det som skrives både i media og sosiale medier. At vi lærer oss å gjenkjenne nyheter og vinklinger som støtter historien Russland eller andre krefter ønsker å spille opp.

Dette er egentlig ikke nytt. For ti år siden var terrororganisasjonen IS en mester i å bruke sosiale medier for å nå sårbare ungdommer og rekruttere de til sin organisasjon. Dette blir det bare mer av.

Derfor er det for eksempel viktig at det ikke bare er lokalpolitikere i Finnmark som sier fra når Russland forsøker å omskrive historien, det må også få støtte fra nasjonalt nivå.

Hvilken partibok ordføreren bærer spiller ingen rolle. Russland driver fiendtlig aktivitet mot Norge, og det må regjeringen si høyt og tydelig fra om.

Så er det på tide at vi ikke bare snakker om hva Trump som president betyr for Norge, men at vi iverksetter politikken som er nødvendig for å ivareta norske interesser.

Denne uken samlet Støre en rekke næringslivstopper for å diskutere hvordan Norge skal forberede seg på Trump 2.0.

Der lanserte Støre en handlingsplan på fem punkter for å forberede seg på Trump. De handler stort sett om å bygge dialog og styrke det sikkerhetspolitiske samarbeidet med både EU og USA.

Jeg mener det er gode punkter som alle kan slutte opp om. Det kan jeg si fordi de helt åpenbart bygger på erfaringer fra da vi håndterte Trump forrige gang han var president.

Så er det en annen sak om det er nok å stille opp med den samme håndboken i møte med Trump to-null, som med Trump en-null.

Det kan vi håpe.

Men vi vet ikke.

Vi vet ikke om turbulensen fra Trump den siste uken er business as usual, eller om det er en ny og mer konfronterende linje.

Men vi vet at med mer proteksjonisme, mer uro, og mindre handel – Ja, så blir det enda viktigere å bygge en sterk norsk økonomi med internasjonal konkurransekraft.

Det er de små, åpne økonomiene som taper mest på et nytt handelsregime. Derfor er Norge sårbare. Og vi blir mer sårbare av å stå utenfor EU og EUs tollunion når to tredeler av vår eksport går til nettopp EU. Dersom EU svarer på amerikanske tollere med mottiltak, kan det sette oss i en skvis mellom to store økonomier.

Europa er vårt absolutt viktigste marked. Høyre vil ha et tettere og mer proaktivt forhold til Europa for å sikre våre interesser og markedsadgang der. Fremover blir det bare viktigere.

Vårt forhold til Europa har vært en styrke for oss. Likevel er det også en region som vokser tregere enn resten av verden – i likhet med Norge.

Vi må derfor både tenke på hvordan vi styrker økonomien her hjemme og hvordan vi sikrer god markedsadgang i resten av verden.

Vi har lange tradisjoner for å handle med hele verden.

Uavhengigheten vår i 1905 sprang ut av et behov for å ha en egen utenrikstjeneste som kunne ivareta våre interesser som global sjøfarts- og handelsnasjon.

Årene etter den kalde krigen var derfor gode for oss, da verdenshandelen ble mer og mer åpen. Nå sliter det globale handelssystemet, og WTO jobber i motbakke. Vi skal fortsatt

støtte opp under WTO, og vi må vise at vi ønsker flere handelsavtaler.

Det gjelder også med land som vi ikke er alliert med.

Jeg er glad for at vi har fått på plass en handelsavtale med India, og jeg mener det var viktig for Norge at vi klarte å gjenoppta forbindelsen med Kina da vi satt i regjering.

All markedsadgang i verden hjelper likevel ikke om den underliggende veksten i Norge er for svak.

Det er sikkert flere enn meg som med interesse har lest Martin Bech Holte sin bok om Norge sine utfordringer i julen. Jeg er enig i den brede diagnosen hans, også har han et poeng som jeg vil løfte særlig frem.

Vi mangler en forståelse i vårt samfunn om hvor viktig det er å få opp vekstkraften.

Vi merker kanskje ikke konsekvensene i dag eller i morgen, men over tid har et produktivt og sterkt næringsliv alt å si for hvor godt det faktisk er å bo i Norge.

Jeg har snakket om dette ofte, så jeg skal ikke dra gjennom hele omstillingsplanen vår i en tale om utenrikspolitikk.

Men la meg si dette: Å sikre norske interesser handler også om et krafttak for norsk verdiskaping.

- Vi må senke skattene for folk og bedrifter, og slutte straffe norskeide private bedrifter.
- Vi må vinne konkurransen om kompetansesarbeidsplassene i fremtiden, selv om konkurransen blir hardere.

Klarer vi det, kan vi legge til rette for nye bedrifter, arbeidsplasser og næringer som kan fortsette å drive Norge fremover. Som kan produsere mer, ansette flere, og betale mer skatt til fellesskapet.

Den norske verdiskapingsmodellen har gjort at vi har tatt det beste ut av globaliseringen, samtidig som vi håndterer skyggesidene bedre enn mange andre land.

En mer urolig og utfordrende verden betyr at den verdiskapingsmodellen må styrkes – ikke svekkes.

En del av det å få opp veksten i norsk økonomi handler om å få en regjering som prioriterer verdiskaping høyere. Men som jeg sa innledningsvis:

Også i utenrikspolitikken må Norge prioritere tydeligere hvilke kamper vi kjemper.

Norge er et lite land. Vi kan ha det gøy med å rangere land etter størrelsen på havområdene, BNP per innbygger, eller kanskje best av alt: Antall medaljer i vinter-OL.

Men etter de fleste målestokker er vi små. Vi er det 69. største landet i verden etter areal, og det 120. største etter folketall.

Det er 192 medlemsland i FN som ikke er Norge, og de fleste er større enn oss. Det er åpenbart at Norge ikke kan gjøre alt, selv om vi er vant til å gjøre mye.

Vi har hatt anledning til å engasjere oss i fredsbygging og bistand over hele verden, fordi borgerne våre har vært trygge, fordi bedriftene har kunnet prøve seg frem i inn- og utland, og fordi velstanden vår har økt jevnt og trutt.

Nå ser verden annerledes ut.

Vi må ta tydeligere stilling til hva som er viktigst og hva som er mindre viktig.

Da kan det ikke være noen tvil om at krigen i Ukraina står øverst på listen. Vårt naboland Russland har brutalt overfalt et demokratisk land i vårt nabolag.

Det er vårt utgangspunkt.

Derfor handler seier i Ukraina om et forsvar av våre verdier og Norges sikkerhet.

Noen vil si det er naivt å snakke om seier i Ukraina, eller spørre hvordan seier til Ukraina egentlig ser ut. Da er det grunn til å

minne om hva alle trodde kom til å skje og som var Russlands mål for snart tre år siden.

Nesten alle trodde at dette kom til å være over på noen få dager. At Ukrainas dager som selvstendig stat var talte.

Nesten alle – med unntak av ukrainerne.

Når vi snakker om seier, er det det vi mener. Det viktigste for en seier i Ukraina, er at det er ukrainerne som bestemmer. At fremtiden til Ukraina avgjøres i Kyiv – ikke i Moskva.

Også Norges fremtid står på spill.

Hvis Russland vinner krigen, er det en direkte trussel mot resten av Europa. Mot vår frihet og mulighet til å velge våre lands fremtid.

Ukraina forsvarer seg nå i en skyttergravskrig med blod, gjørme, kulde og sykdom. La oss ikke overlate til våre barn og barnebarn å lure på hva som blir Russlands neste trekk.

Akkurat nå er krigen i Ukraina i en avgjørende fase hvor Russland er på offensiven. Derfor har det vært viktig for Høyre å presse Støre-regjeringen til et høyere nivå på støtten i 2025 enn de først la opp til.

Støre-regjeringen foreslo å gi Ukraina 15 milliarder kroner i støtte i 2025. Vi foreslo 45 milliarder, og nådde en enighet i Stortinget om minst 35 milliarder. Det kan Høyre være stolt av.

Så skal vi også være med på gjenoppbyggingen av Ukraina når krigen er over. Derfor har Høyre sagt at Norge bør ta initiativ til et gjenoppbyggingsfond.

Først skal vi vinne krigen – så skal vi vinne freden.

Men for å vinne både krigen og freden, så må alle krefter mobiliseres. Akkurat nå er det mange i norsk næringsliv som ser til Ukraina fordi de vil bidra og investere.

Svenskene gjør det, danskene gjør det, ja til og med de forsiktige finnene er til stede på bakken i Ukraina med sine bedrifter.

Norge glimrer med sitt fravær.

Men det står ikke på vilje i næringslivet. De tilbakemeldingene vi får, tyder på at dette ikke handler om penger eller Nansen-programmet, men at bedriftene holdes tilbake av byråkrati, uklare retningslinjer og mangel på koordinering.

Norsk næringsliv står klart, norsk kapital står klar, norske oppfinnere står klare, norske frivillige står klare, alle står klare, men de mangler lederskap fra regjeringen.

Faktisk er det sånn at når de er usikre på hva de kan og ikke kan gjøre, så vet de ikke en gang hvor de skal henvende seg.

Så de ringer Peter Frølich i vår stortingsgruppe.

Hvis jeg skulle utfordret regjeringen på én ting her, ville det derfor vært dette:

Plukk opp telefonen, snakk med næringslivet, **kom i gang**.

Å prioritere tydeligere betyr som sagt også at noe må prioriteres ned.

Støre-regjeringen har brukt mye tid og politisk kapital på Midtøsten og konflikten mellom Israel og Palestina.

Det er mange her hjemme som har sterke følelser knyttet til denne konflikten. Men dette er ikke en region som Norge har mye med å gjøre, og det er andre land som er tettere på og kan bidra mer. Og regjeringens egne handlinger har gitt oss en mindre rolle i Midtøsten.

Hvis vi skal prioritere strengere hva vi bruker tid og politisk kapital på, er kanskje Midtøsten et engasjement vi bør tone ned.

Særlig når vi ser hva regjeringen har oppnådd så langt.

Vi har ikke lenger kontakt på politisk nivå mellom Norge og Israel. Og etter at Norge, Irland og Spania anerkjente Palestina, er det bare Slovenia og Armenia som har fulgt etter.

Høyre er for en tostatsløsning. Derfor er vi ikke uenig i at Palestina skal kunne bli en egen stat, men vi har vært uenige i timingen av anerkjennelsen. Når vi ser på resultatene, er det tydelig at dette ikke har vært en god bruk av Norges utenrikspolitiske kapital.

Utviklingspolitikken er også et område hvor vi må bli flinkere til å prioritere. Det er gode grunner til å holde et høyt nivå på norsk bistand. Mindre fattigdom og mindre ulikhet i og mellom land er også bra for Norge.

Bistand og samarbeid er viktig fordi mange problemer langt unna på et eller annet tidspunkt blir våre problemer om de får vokse seg store nok.

For eksempel vil Afrika i 2050 ha en fjerdedel av verdens befolkning. Når det på andre siden av Middelhavet bor to og en halv milliard mennesker – fem ganger så mange som i Europa – da er det i vår *egeninteresse* at de har det bra og blir der fremfor å forsøke å komme seg til Europa som flyktninger.

Det gjelder ikke bare migrasjon, men også pandemier og klimaendringer. Eller enda nærmere oss: Forvaltningen av

havområdene, som er og må være en fortsatt viktig prioritering for Norge.

Derfor er jeg mye mer opptatt av hva vi *oppnår* med bistand og samarbeid, enn av hvor mye penger vi *putter inn*.

Vi må bort fra troen på å *gi vekk* ting, og over til samarbeid for å *få til* ting.

Utviklingsfondet vårt, Norfund, går med overskudd og har større avkastning enn oljefondet på sine klimainvesteringer. Det er altså fullt mulig å bidra til utvikling uten å bruke mye penger over statsbudsjettet.

Om folk får bedre liv og større valgfrihet, kan uansett ikke måles som prosent av brutto nasjonalinntekt. Høyre har derfor foreslått ansvarlige reduksjoner og omlegginger i bistanden i våre alternative budsjetter.

Vi vil ha mindre av bistand til enkeltland og milliardsatsing på småskala landbruk i Afrika. Det siste viser uansett først og fremst at Senterpartiet sitter i regjering.

Også vi vil ha mer av utdanning, helsesatsing og samarbeid som bidrar til økonomisk vekst.

Akkurat som her hjemme, prioriterer vi utdanning fordi det skaper vekst. Utdanning setter hvert enkelt menneske i stand til å gjøre

gode valg for seg selv og de rundt seg. Særlig viktig er dette for jenter.

Det er aldri populært å prioritere noe ned. Men det er et ordtak som sier at hvis alt er en prioritet, så er ingenting en prioritet.

Derfor er det viktig for Høyre å være tydelig på at Ukraina er vår fremste prioritet. Da er vi også villig til å si at noe annet er mindre viktig.

Kjære venner,

Det har aldri vært en rett linje. Men både i min generasjon og generasjonen før meg, har verden stort sett gått i riktig retning.

Mine foreldre så et Europa, revet i stykker av krig, finne fred.

Etter hvert, og særlig etter murens fall, så min generasjon et Europa som mange steder gikk fra diktatur til å finne demokrati.

I resten av verden falt diktatorer mens nye folkevalgte institusjoner reiste seg.

Alt dette var fulgt av mer handel, mer samarbeid og mer velstand. Summen av disse utviklingstrekkene ga optimisme og en stødig tro på at dette bare går én vei.

Den optimismen er det en stund siden vi har sett. Og når jeg snakker med dagens Unge Høyre-medlemmer, er det vanskelig å finne spor av den i det hele tatt.

Endringene vi ser i geopolitikken nå, er et vannskille.

Ikke like symbolsk og skarpt som murens fall, men like betydningsfullt.

Mitt fremste budskap her i dag er at det vannskillet må få betydning for Norges rolle i utenrikspolitikken.

Jeg tror og håper at optimismen ikke er tapt, men det må aldri gi grobunn for naivitet. Realismen må være førende for politikken vi velger oss.

Da må vi som sagt gjøre to viktige grep.

For det første må vi bygge en sterkere beredskap og motstandsdyktighet i en urolig verden.

For det andre må Norge prioritere tydeligere hvilke kamper vi kjemper på den internasjonale arenaen.

I Norge har de store utenrikspolitiske linjene lagt fast over flere regjeringer. Det håper jeg de fortsetter å gjøre. Men én ting er å være enig om retningen, noe annet er gjennomføringen.

Jeg tror ikke at det finnes noen konflikt i verden akkurat nå som er viktigere for oss enn krigen mot Ukraina.

Jeg tror ikke at en venstreside som har kraftig svekket norske bedrifter er de beste til å få opp vekstkraften i norsk økonomi.

Og jeg tror ikke de som vil melde oss ut av EØS er de beste til å skape et nært forhold til EU.

Derfor er jeg som sagt så glad for at det nå endelig er valgår, og jeg gleder meg til all den harde jobbingen vi skal gjøre sammen frem mot september.

Tusen takk for oppmerksomheten.